

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.—Din, za naročnike v inozemstvu 40.—Din letno.
Posamezna številka po 1.—Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako peti-vrst. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

**Telefon uredništva
št. 312.**

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrate, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrščenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravnništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravištvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

Seja širšega sosveta UJU

pov. Ljubljana, dne 19. junija.

Ob navzočnosti vseh predsednikov okrajnih učit. društev iz Slovenije, oz. njihovih namestnikov — izvzemši enega društva — otvori poverjenik **Luka Jelenc** v magistratni dvorani sejo, se spominja poroke Nj. Vel. kralja Aleksandra, pozdravi navzočega člana Glavnega Odpora UJU, referenta Jovo P. Jovanovića in poroča:

Poročilo o delovanju poverjeništva.

Otvorjajoč III. sejo širšega sosveta UJU, poverjeništvo Ljubljana pozdravljam najiskreneje vse člane in članico te korporacije, te važne in pomembne institucije v naši organizaciji. Vse učiteljstvo cele Slovenije je zastopano danes tu po najboljših svojih možeh, ki uživajo popolno zaupanje med svojimi tovariši, zastopani po predsednikih okrajnih učiteljskih društev. Od Vas dobi poverjeništvo informacije o delovanju in gibanju celokupnega slovenskega učiteljstva v prospeh in napredek šolstva in dobrobit učiteljskega stanu.

Tu sem prinašate želje, nasvete, zahteve, predloge ki naj jih udeleži poverjeništvo. Vi mu dajete navodila za delovanje v bližnji bodočnosti. Važna naloga Vaša je to in odgovornosti polna. Zato sem po pravici in prav umestno pripomnil, da je širši sosvet jako pomembna institucija v naši organizaciji.

Dolžnost me veže, da Vam, dragi tovariši in cenjena tovarišica, preden preidemo na dnevni red, v kratkih potezih podam poročilo o delovanju našega, poverjeništva od I. pokrajinske skupščine sem v Rogaški Slatini. V podrobnosti se ne bom spuščal, ker bo to naloga tajnikovega poročila na II. pokrajinski skupščini.

I. pokrajinska skupščina se je vršila v prvi polovici meseca septembra lanskega leta v lepi Rogaški Slatini. Udeležba je bila velika, zborovanje je krasno uspelo, in sklepi, ki so se storili na tej skupščini, so se izvršili. Po tej skupščini je imel ožji sosvet dosedaj 4 seje, na katerih se je posvetoval in sklepal o došlih predlogih in nasvetih, zasledoval gibanje učiteljstva, zavzel v tem in onem vpraša-

nju stališče in podvzel marsikatero iniciativo.

V zadnjem času se množe silni napadi na šolo in učiteljstvo. Zlec in na shodih grmi in treska na učiteljstvo, po listih pa se napada, grdi in sramoti na nečuten način. Posebno ono učiteljstvo je izpostavljeno najhujšim insultom, ki se posveča prosvetnemu delu zunaj šole. Imamo sicer Kancelarparagraf, a le na papirju. Zato se je obrnilo poverjeništvo na višji šolski svet in pokrajinsko upravo, da naj štiti učiteljstvo. Če se mu poroča in nalaga prosvetno delo, naj ga nihče ne moti pri tem poslu. Ker pa obe oblasti zahtevata konkretne slučaje, se obračam tem potom na učiteljstvo, da nam takoj javi vsak napad.

V dneh 8. in 9. novembra lanskega leta se je vršila **I. državna skupščina v Zagrebu**. Glavna točka dnevnega reda je bila **prememba pravil**. O premembi se je podreji posvetoval ožji sosvet, izrekla so pa o njej svoje mnenje naša društva. Pravila so se spremenila le nebitveno v našem smislu.

Za državno skupščino je poslal ožji sosvet sledeče samostojne predloge:

1. Glavni odbor UJU naj dela na to, da se napravi izvrševalna naredba k zakonu z dne 23. 7. 1919 v zadevi **stanarine in kuriva**, ki nam je zajamčena v tem zakonu.

2. Glavni odbor UJU naj deluje pri ministrstvu prosvete na to, da pride v to ministrstvo referent za osnovno šolstvo v Sloveniji.

3. Glavni odbor UJU v Beogradu deluje z vso silo na to, da se takoj preklic naredba v zadevi **ukinjenja dnevnice preko 6 mesečnega dopusta**.

4. Pojasni naj se razmerje učiteljstva do pragmatike javnih nameščencev.

Prvih treh predlogov glavni odbor ni udeležil. Kar se pa tiče pragmatike, se je pojasnilo v toliko, da sta sodelovala v dotični komisiji 2 učitelja.

Pri tej priliki nai se dotaknem neke druge zadeve, ki je v tesni zvezi s pragmatiko. Širila se je med učiteljstvom vest, da se je narodni poslanec prof. Reisner

izjavil na 2 shodih, da ne mislijo priznati učiteljskega maturo enakovrednost srednješolski, kar bi bilo katastrofalno za učiteljstvo. Zato je ožji sosvet sklenil, da gre deputacija k poslancu R., da poizve, kaj je resnice na tej govorici. Deputacija g. posl. R. ni dobila doma, dobil sem ga pa sam kmalu po tistem ob drugi priliki. Rekel mi je, da tega na shodu ni govoril, pač pa sta ga po shodu vprašala na dveh krajih 2 učitelja o tej zadevi. Izjavil je, da učiteljska matura ni ista kakor srednješolska, to je pa samo njegovo osebno mnenje. Dokazoval sem mu, da je napačno to njegovo mnenje in da ga ne sme zastopati na merodajnem mestu v škodo učiteljstva. Še enkrat mi je zatrdil, da je to njegovo osebno mnenje, ki ga ne bo nikjer in nikomur usiljeval.

Ker je draginja vseh življenjskih potrebščin rasla od dneva do dneva, je poverjeništvo neprestano interveniralo pri glav. odboru, da naj ta deluje z vso silo na to, da zvišajo draginske doklade. To se je doseglo, a zednačenja dnevnic se ni moglo doseči.

V okrajnih šolskih svetih na bivšem Kranjskem so sedeli do zadnjih časov še vedno oni člani, ki jih je leta 1914 imenoval bivši deželni odbor Kranjski, četudi te korporacije od prevrata sem ni bilo več. Neprestano je delalo poverjeništvo na to, da imenuje pokrajinska uprava kot naslednica bivšega deželnega odbora nove člane v okrajne šolske svete, kar se je slednjič zgodilo.

Radovljiško učiteljsko društvo se je obrnilo na poverjeništvo z zahtevo, da dosežemo brezplačno ali vsaj znižano vožnjo po železnikih ob zborovanjih okrajnih učiteljskih društev. Tega nismo mogli izposlovati. Priporočamo pa, da naj vsak posameznik v posameznih slučajih skuša doseči polovično vožnjo pri dotičnih ravnateljstvih.

Enako je ves naš trud zaman, da bi dosegli poseben — Šolski uradni list.

Višji šolski svet je od prevrata sem pogosto prideljeval stalno nameščeno učiteljstvo v službovanje na kako drugo mesto. Temu so se uprli zastopniki učiteljstva v višjem šolskem svetu, pa tudi naše poverjeništvo, kar je imelo uspeh.

Poverjeništvo je nastopilo proti zasebnim zakonim šolam, ker ni mogoče

kontrolirati, ali se vrši pouk na teh šolah v jugoslovanskem duhu. S posebno vlogo na učno upravo smo zahtevali, da se take šole nemudoma zapro.

Enako smo nastopili proti neprestanemu pobiranju denarja med šolsko mladino.

Pri stanovanjskem uradu smo večkrat intervenirali za stanovanja za učitelje ki jih nimajo, a vsak korak je bil zaman.

Novomeško učiteljsko društvo nas je opozorilo, da se je bral v cerkvah »Pastirski list« — ki je pisal o tajnem ukazu učiteljstvu, naj vzgaja mladino v sokolskem duhu, društvo vprašuje, kaj je poverjeništvo znano o tem. Mi ne vemo ničesar o takem tajnem ukazu, pač pa je izšel svoječasno odlok ministrstva prosvete glede pouka telovadbe po sokolskem Tyršovem telovadnem sestavu.

Od več strani prihaja vprašanje, kaj je z ukinjenjem šolskih maš? Izjavljam, da je višji šolski svet v eni svojih sei sklenil, da se ukinejo šolske maše. Pa tudi po Vidovdanski ustavi se ne more noben učitelj siliti k verskim vajam. Nihče nas ne more siliti, da bi nadzorovali pri šolskih mašah ali se udeleževali verskih vaj, razven o državnih in narodnih praznikih.

Slednjič imam še pripomniti, da smo podpisali **5.000 Din državnega posojila in vzeli 10 deležev Tvornice učil in šol**, potrebščin.

O načrtu šolskega zakona, o uradniški pragmatiki in o šolski upravi z ozirom na delitev Slovenije v dve oblasti ne bom govoril, ker so ta vprašanja itak danes na dnevnem redu.

Gospodarsko stanje poverj. UJU.

Glavni blagajnik pov. UJU, **tov. Mirko Fegic** poroča o denarnem stanju, kakor se glasi poročilo v zadnji številki Uč. Tov.

Stavi predlog: »Z ozirom na podražje tiska in papirja skleni širši sosvet priporočati pokrajinski skupščini, naj se članarina zviša na 75 Din letno, ožji sosvet se pa pooblašča, da sme z ozirom na variranje cen tudi med letom zvišati članarino.«

Po daljši debati je bil sprejet predlog **tov. Luznarja**, ki se glasi: »Širši sosvet

LISTEK.

Slovensko učiteljstvo pred 50 leti.

(Še en odlomek pred reakcijo.)

Iz tega opisa je razvidno, da so morali takratni slovenski učitelji biti hrabri mošje, da se niso ustrašili niti uradnega časopisa, ki je gotovo pisalo po naročilu vlade in v smislu kranjskega deželnega šolskega sveta in drugih, v katerih rokah je bila usoda vseh slovenskih učiteljev. Da so se takrat nemškutariji še zelo močno čutili na Kranjskem, temu dokaz sta bila dva nemška dnevnika, ki sta takrat izhajala v Ljubljani in napadala Slovence.

Na vseh takratnih shodih slov. učiteljev in tudi na opisanem vevlačnem sestanku so se takratni naši tovariši potegnili tudi za zboljšanje materijelnega stanja, katero ni bilo še v nobeni slovenski pokrajini popolnoma urejeno, na Kranjskem pa celo ne, kajti dotični kranjski zakon je šele aprila 1873. zagledal beli dan.

Da so mogli slovenski učitelji v letih 1869.—1872. tako čvrsto nastopati v javnosti, k temu je pripomoglo takratno za Slovane še precej ugodno politično razpoloženje. Na Dunaju je bilo kratek čas ministrstvo Hohenwartovo, ki je nameralo biti Slovanom pravično, osobito pa Čehom. Hohenwart je bil konservativen kranjski plemič, kot poslanec voljen od kranjskih Slovencev. Naučni minister je bil Čeh Jireček, Poljak Potocki poljedelski minister. Deželni predsednik na Kranjskem je bil Kranjec dr. Wurzbach, deželni glavar Slovenec dr. Razlag, v Gradcu deželni šolski nadzornik Slovenec Močnik, za njim Klodič, v Ljubljani prošt Jarc. Slednji je bil bolji mlačen Slovenec, pred dualizmom je na Hrvatskem moral celo nemščino širiti. Vendar je bil dosti boljši od kanonika »Savaschnigga«, ki je bil pred letom 1870. škofijski šolski nadzornik. Ta je bil bolj od vlade, kot od škofa odvisen in nemškutar skoziinsko, ki je rajše čital strupeno-nemški »Laibacher Tagblatt« kakor slovenske liste. V takih in enakih okolščinah se je slovensko učiteljstvo po zgledu nemških tova-

rišev v Avstriji krepko organiziralo po vseh slovenskih pokrajinah.

Takratni list »Slovenski učitelj« je priobčil sledeči imenik učiteljskih društev:

Na Kranjskem: 1. »Slovensko učiteljsko društvo«; 2. »Narodna šola«; 3. »Krainischer - Lehrerverein«; 4. »Schulpfennig-Verein« — vsa v Ljubljani; 5. Okrajno učiteljsko društvo v Črnomlju; 6. Okrajno učiteljsko društvo v Radovljici; 7. Učiteljsko društvo okrajne šolske bukvarnice v Idriji; 8. Učiteljsko društvo okrajne učiteljske bukvarnice v Vipavi. (V tem imeniku je bilo izpuščeno »Vdovsko učiteljsko društvo«).

Na slovenskem Štajerskem: 9. Učiteljsko društvo v Mariboru; 10. Učiteljsko društvo v Celju; 11. Učiteljsko društvo v Ptuj; 12. okrajno učiteljsko društvo v Ljutomeru; 13. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev na Vrnskem, 14. Učiteljski društvi v Slovenski Bistrici in 15. Brežicah.

Na slovenskem Koroškem: 16. Učiteljsko društvo za vso Koroško; 17. Učiteljska podružnica celovške okolice; 18. Učiteljsko društvo spodnje zilske doline;

19. Učiteljska podružnica v Beljaku; 20. Učiteljska podružnica v Velikovecu.

Na Primorskem se je bilo tudi v letih 1872./73. osnovalo »Primorsko učiteljsko društvo«.

K temu imeniku naj podamo sledeče pojasnilo: »Narodni šoli«, temu podpornemu šolskemu društvu, je takrat postal predsednik bivši deželni glavar dr. Razlag (rojen v Radoslavcih pri Ljutomeru, velik domoliub iz ilirske dobe, umrl kot advokat v Brežicah). Ta mu je naklonil tudi precejšnje denarne podpore poleg barona Cojza (Ta in baron Barbo sta bila kranjska plemiča in slovenska deželna poslanca). Kar je bila »Narodna šola« Slovincem, to je bil »Schulpfennig« Nemcem in nemškutarjem. O »Krainischer Lehrerverein« in njegovih »Zweigvereinen« bom govoril pozneje. Omenim pa, da so bila vsa druga maloštevilna uč. društva na Kranjskem in v Ljutomeru slovenska, na spodnjem Štajerskem slovensko-nemška, na Koroškem žalibog nemška. V tej deželi so imeli v cerkveni dobi še dokaj pravične, slovensko-nemške pedagoške voditelje, v novi dobi je bil pa zloglasni slovenski renegat Gobanz ve-

predlaga pokrajinski skupščini, da se za 1. 1923 dvigne članarina na 80 Din, ne da bi smel pozneje ožji sosvet med letom zvišati članarino.

Poslovnik UJU — poverjeništvu Ljubljana.

Urednik »Uč. Tov.«, tov. Ivan Dimnik poroča o sestavi poslovnika. Poročilo prinesemo v eni prih. štev.

Sprejet je bil poročevalčev predlog: »Širši sosvet naj se omeji danes le na generalno debato glede poslovnika, da se zedinimo v smernicah v glavnih vprašanih.

Načrt poslovnika se s temi navodili izroča predsedniku okr. učit. društva, da zasljišijo svoje člane o podrobnih izpreminjavalnih predlogih. Te predloge imajo okr. dr. vposlati poverjeništvu do 1. avg. t. l. za kar poskrbe predsedniki.

Širši sosvet poveri ožji sosvet, da v smislu teh izpreminjavalnih predlogov predela načrt poslovnika in izbere referenta, ki predloži predelan načrt delegaciji ob priliki pokrajinske skupščine v ponovno podrobno razpravo in nato pokrajinski skupščini v odobrenje.

Stališče k zadnjemu načrtu šolskega zakona.

Urednik »Popotnika« tov. Pavel Fleré je poročal o sedanjem stanju in izpreminjavalnih v načrtu šolskega zakona. Njegovo poročilo prinesemo v celoti v eni prihodnjih števk. Po obširni debati v katero je posegel z izbornimi izvajalci tudi tov. Jovo P. Jovanović je bil sprejet sledeči predlog poročevalca:

»Poverjeništvu UJU v Ljubljani naj predloži vse izpremembe ljubljanske velikonočne ankete k načrtu z utemeljitvijo nemudoma Glavnemu Odбору UJU v Beogradu s prošnjo, da si osvoji te zahteve kot svoje in jih predloži ministru prosvete s prošnjo, da jih uvaža, merodajnim osebam, narodnim poslancem itd. s prošnjo, da zastopajo naše težnje v prid šolstvu in učiteljstvu in s tem v prid razvoju narodne in državne prosvete.«

Šolska uprava z ozirom na delitev Slovenije v dve oblasti.

Predsednik pov. UJU tov. Anton Gnuš je v izrazitih besedah očrtal boj v preteklosti za odpravo deželnih mej in združenje Slovenije v kulturno enoto in celoto. Njegovo poročilo prinesemo v celoti v eni prihodnjih števk. V daljši debati se je povdarjalo, naj se učiteljstvu vsestransko pojasni in navede utemeljitve našega stališča.

Soglasno je bil nato sprejet sledeči predlog poročevalca:

»Širši sosvet UJU — poverjeništvu Ljubljana se izreče za enotno — nerazdelno za obe oblasti v Sloveniji skupno šolsko upravo. V korporaciji, kateri se bo poverila šolska uprava, pa morata biti obe oblasti enakomerno zastopani.«

Stališče učiteljstva k načrtu urad. pragmatike.

Strokovni tajnik pov. UJU tov. Rudolf Dostal je podrobno poročal o našem stališču k posameznim glavnim točkam v pragmatiki za državno uradništvo. Oznalil je glavne zahteve, ki so jih navedla tudi posamezna društva k pragmatiki. Poročilo prinesemo celotno v eni prih. številki Uč. Tov.

Nato je bil sprejet sledeči predlog poročevalca.

»Stojimo na stališču, da je treba predlog zakona o drž. činovnikih popra-

viti, oziroma izpopolniti zlasti v sledečih ozirih:

I. Pravice nameščenecv se morajo izraziteje navesti v posebnem poglavju.

II. Disciplinarno postopanje in disciplinarne kazni je primerno ublažiti.

III. V pragmatiko je sprejeti določbe, po katerih je država obvezna, da uredi drž. nameščenecv v slučaju njih bolezni in smrti potrebno pomoč.

Nedostatki predloga naj se odpravijo. Prevelike ostrine omilijo, predlog naj se izpopolni s pravičnimi in časovno primerimi določbami, tako da bo pragmatika predstavljala sicer stroge predpise v interesu službe, da pa se v njem ne bodo kakor sedaj pogrešala pravičnost in človekoljubnost napram drž. uradništvu.

Čas, kraj in dnevni red II. pokr. skupščine.

Poverjenik UJU tov. Luka Jelenc je poročal, da je ožji sosvet na svoji seji sklenil predlagati, da naj se vrši II. pokrajinska skupščina dne 2. in 3. septembra t. l. na Bledu.

Predlog ožjega sosveta je bil sprejet z dodatkom, da naj dnevni red sestavi ožji sosvet sam oziroma se na vprašanja, ki so bila na dnevnem redu širšega sosveta in ona, ki pridejo na dnevni red II. državne skupščine v Sarajevu.

Samostojni predlogi okrajnih učiteljskih društev.

1. Učiteljice ženskih ročnih del:

Okr. učit. dr. za Mariborski okraj:

Predlog: Organizacija naj stavi na višji šolski svet zahtevo po izboljšanju izobrazbe učit. žen. ročnih del. Ustanovi naj se poseben tečaj za učit. žen. ročnih del. Učiteljice žen. ročnih del naj bodo izobražene tudi kot učiteljice gospodinjstva, da se bo poučevalo gospodinjstvo po vseh šolah na deželi, ne samo v nekaterih gospodinskih šolah v mestu.

Sklep: Predsednik pojasni, da je višji šolski svet že sprejel tak predlog v zadnji seji višjega šolskega sveta in bodo sedaj učit. mesta tudi tako razpisana.

2. Učiteljski Ferijalni Savez:

Isto društvo:

Predlog: Ustanovi naj se Učiteljski Ferijalni Savez sličen dijaškemu.

Sklep: Sprejeto in bo vodstvo podvzelo potrebne korake.

3. Odloki, ki kratijo ugled učiteljstva:

Isto društvo:

Predlog: Višji šolski svet se naprosi, da se odloki, ki kratijo učiteljstvu ugled, ne objavijo v listih, ampak izdajo samo zaupno. Tak odlok je bil n. pr. prepoved kajenja v šolskih prostorih.

Sklep: Sprejeto, vodstvo napravi vlogo.

4. Javna kvalifikacija učiteljstva:

Isto društvo:

Predlog: Da bo ocena res javna, naj se na letnih ocenah razvidi tudi kvalifikacija šolskega vodstva.

O tem se je razvila daljša debata, v katero se je konstatiralo neenotno postopanje pri ocenjevanju.

Sklep: Organizacija posreduje, da se izda navodilo za enotno postopanje pri ocenjevanju. — Upogled v ocenjevalne pole ima vsakdo, kdor to sam pri vodstvu zahteva.

5. Dnevnice poročenih učiteljic:

Isto društvo:

Vprašanje: Kaj se je ukrenilo glede enakopravnosti omoženih učiteljic?

Pojasnilo: Poverjenik je pojasnil vse dosedaj podvzete korake, ki pa niso imeli uspeha. Sedaj je zadeva Glavnega Odbora UJU, da se z Savezom drž. nameščenecv zavzame za stvar, a naležava na silne ovire pri posredovanjih.

6. Vojaško službovanje učiteljstva:

Ljutomersko učit. društvo:

Predlog: Kadriški rok, katerega morajo učitelji odslužiti, naj se omeji samo na počitnice.

Debata je bila obširna.

Sklep: Deluje naj se na to, da se civilna služba vstaje tudi v tem času v napredovanje. Stoji se na stališču, kakor poroča Narodna Prosveta v svojem poročilu štev. 45., ki se glasi: G. Ministar Prosvete ponova je uputilo pisno g. Min. Vojnom da učitelji svoj rok u stalnom kadru odsluže za tri godine u mesecima jula, avgusta, septembra i oktobra, za koje vreme ne bi bili razrešavani od učiteljske dužnosti. Na slučaju da g. Min. Vojni ne mogne ovu stvar sam rešiti, umoljen je da je iznese na rešenje Ministarskom Savetu.

7. Učiteljstvo pri računskem oddelku viš. š. sv. in okr. š. sv.:

Isto društvo:

Predlog: Učiteljsko društvo je proti uporabi učiteljic pri knjigovodstvu kakor pri viš. šol. svetu in okrajnih šol. svetih. Zato naj se uporabijo starejše izkušene moči in naj se mesta razpišejo.

V zelo vsestranski debati se je povdarjalo, da je posebno slabo poslovanje pri knjigovodstvu in naj gre zdravo učiteljstvo v šolo.

Sklep: Merodajni faktorji naj pri oddaji takih mest stopijo v dogovor z učit. društvu, oziroma zastopniki učiteljstva v šol. korporacijah in naj pridejo v poštev res za pouk nezmožne in sposobne osebe.

8. Učne knjige:

Isto društvo:

Predlog: Udruženje naj posreduje, da bodo knjige, katere priporoča višji šolski svet, oziroma ministrstvo, označene tudi s ceno in založništvom. — Vse stare knjige naj se izločijo iz šol. Enotnost naj se doseže tudi glede knjig. (Priporoča se še vedno zastarel Majcen-Končnik potom Zaloge šolskih knjig).

Sklep: Se napravi vloga, da se ne donatiskuieio zastarele le malo izpremenjene knjige.

9. Draginjski razredi:

Isto društvo in litijsko:

Predlog: Učit. apaške kotline prosi, naj se ga stavi v isti plačilni razred draginjskih doklad, kakor Prekmurje, kajti draginja je v primeri s Prekmurjem mnogo večja, obenem je učiteljstvo na skrajni periferiji državne meje in je vsled nepriaznosti nemškega prebivalstva prepuščeno lastni preskrbi.

Sklep: Ožji sosvet stoji na stališču, da se odpravijo povsod draginjski razredi po kraji. Širši sosvet si osvoji to stališče, ki naj se zastopa pri novi ureditvi draginjskih doklad.

10. Razpis stalnih mest v Apaški kotlini:

Isto društvo:

Predlog: Mesta v Apaški kotlini naj se preikomogoče razpišejo in stalno zasedajo ter tam nastavijo najboljši učne osebe, ki imajo že nekaj službenih let.

Sklep: Zastopniki učit. v viš. šol. svetu bodo stavili ta predlog.

11. Razpust krajnih šolskih svetov v Apaški kotlini:

Isto društvo:

Predlog: Krajne šolske svete Apaške kotline je brezpogojno razpustiti, ker se je dokazalo, da so popolnoma nezmožni dela. Razpišejo naj se volitve, oziroma naj se imenuje nove člane.

Sklep: Napravi se vloga na okrajni šolski svet, ki je v prvi vrsti poklican razpravljati o tem in predložiti vlogo org. viš. šol. svetu, nakar bodo učit. zastopniki delovali v smislu predloga.

12. Odprava gotice iz beril:

Isto društvo:

Predlog: Iz knjig, katere se uporabljajo na šolah, kjer se uči nemški učni jezik, naj se odpravi gotica.

V debati se je povdarjalo, da bi s tem tudi sami sebi zaprli pot do nemške literature, ki je pisana v gotici.

Sklep: Naj se to priporoča šolski oblasti.

13. Ugodnosti na železnicah za učiteljstvo:

Litijsko učit. društvo:

Predlog: Poverjeništvu naj deluje na to, da pride učiteljstvo do ugodnosti na državnih oziroma tudi drugih železnicah, proti članskim izkaznicam UJU.

Sklep: Ker je že Glavni Odbor UJU v Beogradu sklenil na zadnji seji napraviti enako vlogo za četrtinsko vožnjo, se opuste vsi koraki poverjeništvu.

14. Enoten poslovnik za okrajna učit. društva:

Učit. društvo za Ptujski okraj:

Predlog: Društvo predlaga 14 točk tov. Ivo Jančiča, s katerimi naj bi se uvedla enotnost pri delovanju okrajnih učit. društev in s katerimi naj se društveno delovanje povzdigne in poživlji.

Sklep: Poverjeništvu pozove vsa društva da predlože svoje poslovnike, na podlagi katerih sestavi poverjeništvu enoten poslovnik, upoštevajoč teh 14 točk in nasvete društev.

Iz Jugoslavije.

— Okrajna učiteljska konferenca v Ljubljani. Dne 24. junija se je vršila v »Mestnem domu« v Ljubljani okrajna učiteljska konferenca. Temeljito je bilo poročilo nadzornika Hočevarija, ki je podal moderne smernice tako v pedagoško-didaktičnem — kakor v splošno prosvetnem oziru. Ne manj temeljit in izbojen je bil pa tudi referat tov. Fr. Škulja o ovirah novonih učnih in vzgojnih uspehov v šoli. Učiteljstvo je sklenilo prispevati mesečno po 1 Din za okrajno učiteljsko knjižnico v prihodnjem šolskem letu.

Poročilo sledi.

— Umetniška šola »Probuda« v Ljubljani. Letos dne 24. junija zabeležuje ta šola že drugo šolsko leto s končno šolsko razstavo, katera pa se odprla šele v začetku meseca oktobra, ki nam obeta mnogo zanimivega. Dela napravljena v letošnjem šolskem letu bodo vsebovala: portrete in akte po naravi, draperija, narodna ornamentika in kompozicije, perspektiva, arhitektonsko oblikoslovje in anatomija; dalje dela grafičnega in fotografiskega tečaja. Kakor je znano je ta šola prva v Sloveniji, ki ima iste akademične predmete in predavanja, kakor vse druge slikarske visoke šole (akademije), deli se v višji in nižji oddelek. V višjem se sprejemajo gospodje kot dame s primerno višjo šolsko izobrazbo; v nižnjem je pa omogočen vstop tudi drugim prija-

lik nemškutar. Na Primorsko pa je bil došel v teh letih iz Gradca naš Klodič (rodom beneški Slovenec), ki je veliko let vodil primorsko osnovno šolstvo v narodnem duhu. Bil je, kakor znano, blagi raniki pedagog tudi sam slovenski pisatelj.

L. Lapajne.

TOMO JEDRLINIČ:

Rušenje — gradjenjem!

Da se razumemo i sporazumemo! »Svi putevi vode u Rim!« Tako je kod dobromislećih, poštenih i savesnih ljudi. Koliko se tak razilazili u potankostima, cilj im je isti: dobrobit pojedinca, zajednice, naroda, države. Ali da! Nismo se svi jednaki izvalili i društvo je vrlo šarenost: jedan iste nekamo, tumače u tami sveopšteg kaosa, drugi naročito ide stramputice i zavada masu, treći obilazi kao mačak oko vruće kaše, četrti se »stacionirao« i čeka dok se nebo razvedri ili snava kao šokac pod dudom, peti živi kao bubreg u loju, pa ni za što ne mari dok se valja u slasti i masti, šesti se vrti

i udara glavom o zid, sedmi traži misli, koje je izgubio (kao Vetranić-Čavčićev »Pelegrin«), osmi se snašao u trbušnoj sferi i udarajući so po mešini i ironično nevaajući: »Lepa naša domovino...« zlobno se smeši što je »Rade ostao bez brade«, a deveti se hvata nebeske visine (kao indijski fakir), idealizira, propoveda istinu, širi moral, budi ljubav do svega što je lepo, dobro i plemenito: kara, ukorava i grdi — jer, ljubavi, traži načine i sredstva za savršeniji život pojedinca i zajednice-države, spreman na sve i sva u korist reda, rada i napredka, spreman na kompromise, kao vođa k zajedničkom cilju, a da izvira iz srca, iz ljubavi do zajednične stvari i dobrobiti zajednice: ljubavi narod i državu svim žarom srca svoga. Ali se razočarava a videći svu nepravdu, zlo i osećajući tamne oblake, kako se približavaju, on klone, opet se podigne, usplamti, krv mu uzavri i hoće — da ruši!... Jest da ruši i da gradi! I potrebno je da se ruši i da se na ruševinama staroga podigne novo da se na ruševinama gnijeleži i truleži sagradi nova zgrada, da se rodi nov život. Život sunce što greje i blaži, život slobode što oplemenjuje i sladi. Ži-

vot poštenja i opštega zadovoljstva! Možeće je! Mora se! Videste i čiste li top što tuču razganza? Takih nam topova treba! Nema ih — izdelaćmo, uzgojimo ih! Uzgojimo trezvene revolucionarce, koji će da se bune i bore, koji će i krvlju svojom da pokroppe sveto tlo otaca svojih, koji će i život svoj da polože, boreći se za pravdu i istinu! Stvorimo socijalno biće svesno dužnosti i odgovornosti prema sebi i zajednici! Pokažimo i dokažimo da u borbi je život i da borbu moramo izazivati ako je nema! Ona je potrebna! Ali plemenita te — odlučna i neustrašiva! Škola je tvornica ne nemih, već živih topova! Te topove mi izdelaćmo, mi pravimo i metke za njih! Mi — učitelji! Jest, samo treba da smo svesni toga izdelaćvanja, treba da smo svesni konačnog cilja, a treba da smo svesni jedinstvenog tipa toga živog topa! Jedinstvenoga! Nek pristaje metak topu! I kroz decenije videće se silna borba: gruvanje, grmljavine, rušenje... Jauk, plač, kričanje i škripanje — smeh, radost, uživanje, zadovoljstvo, sreća, raj! Revolucija — evolucija! Nov rod, nov život, i podići će se nova kula, ne fantastična, sanjarska, nego zbilj-

ska: kula koja će kao svetionik zračiti život svetla i istine!... Osećate li oko sebe s mrad, vonj? Osećate li pocepanost društvenih redova, nadmetanje i nadmudivanje? Osećate li glad, bosotu i golotu? Osećate li moru, nepravdu, što vas tišti te vam i dihati ne da. Osećate li podivjalost i razuzdanost okolice vaše? Osećate li slepu, strastvenu i ludu stranačku borbu i novinsku nekulturnu kampanju, što mase zavodi i na zlo navodi? Osećate li kako usijane i alkoholom ugrejane glave fantaziraju i truju narod nekim »problemima«, koje dobri ljudi ne vide, jer ih nema? Osećate li mrtvi zadah trulih glava, što se iz prošlih godina žalostnih uspomena pomaljažu na tamnoj pozornici, da kvare silu mržnju i razdor? Osećate li kako su svetli grobovi naših mučenika okaljani? Osećate li kako se uzburkano more igra državnim brodom? Osećate li, no osećate li sveopće zlo u kojemu se nalazimo mi, narod, država? Oh, i te kako! A još bi mogao da nastavim sa: osećate li? pa da završim izrazimo malodušnih, bolesnih, povučenih ljudi, koji su navikli, da se dovuku kao puž u svoju kućicu čim mu ko rogove dirne! Da, tako

teljem umetnosti. Ima pa še dva posebna tečaja: grafiko in fotografijo teoretičnega kot praktičnega znanja. Prihodnje leto pa se ustanovi še tečaj za slikanje na fresko (stud. slikar Ogrin) in kiparstvo (prof. akad. kipar Bernecker). Učiteljski zbor sestoji iz 12 najboljših znanih umetnikov in znanstvenikov. Vodja šole je znani akad. slikar Franjo Sterlé, ki je obenem tudi ustanovitelj te prepotrebne šole. V kuratoriju so zastopani sledeči gg. umetniki in znanstveniki: vseuč. arhitekt Plečnik, vladni svetnik in ravnatelj tehn. sr. šole Šubic, vseuč. prof. akad. slikar Sternen in prof. akad. kipar Repič. Vpisovanje za prihodnje šolsko leto se vrši koncem meseca septembra, in sicer samo osebno, ne pismeno! Pričetek je meseca oktobra. Natančnejši pogoji sprejemi bodo razvidni na šolski deski in pri portirju Finžgarju na tehn. srednji šoli. Vse drugo se bode pravočasno poročalo po časopisih.

— **Iz mestnega šolskega sveta.** O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 16. junija 1922, smo prejeli sledeče obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Poročila o kurenacijah: personalijah in dopustih izza zadnje upravne dobe vzejo se na znanje. Zapisnik zadnje seje z dne 25. aprila 1922 odobri se brez ugovora. Poročila o nadzorovanju zasebne dekleške osnovne in pa zasebne dekleške meščanske šole v Lichtenhurničnem sirotišču, I. mestne dekleške meščanske šole, IV. mestne deške osnovne šole, zasebne deške osnovne šole salezijanske in I. mestne deške meščanske šole — vse za leto 1921/22 vzejo se na znanje in se višjemu šolskemu svetu predložijo v končno odobrenje. Poročilo o razvoju in dosedanjim ureditvi centralnega šolskega vrta in pa ž njim združenega mladinskega igrišča za vse tukajšnje šole v trnovskem predmestju se vzame na znanje. Razprava in sklepa se o predlogih učiteljskega zbora mestne pomožne šole o preustroju te šole. Mestni magistrat je naprositi, naj na pristojnem mestu vnovič posreduje, da se za namenaravani zgradbi II. mestne dekleške osnovne in III. mestne dekleške meščanske šole v Karol Kotnikovi ulici z ozirom na njih neodločljivost in zares nujno potrebo mestni občini dovoli najeti potrebni kredit. Mestni magistrat je naprositi, naj mladini iz zdravstveno-policijskih razlogov prepove ribolov in stikanje in brskanje po gnusnih kanalih v strugi Ljubljanice. Ko se dajo na nekatera interna vprašanja pedagoške in gospodarske vsebine stvarna pojasnila, zaključni predsednik seje.

— **Z ozirom na članek v Uč. Tov. št. 25** »Po vsej dravski dolini« se prosi, da blagovolite objaviti v Vašem listu naslednje: »Glasom potrdila uredništva »Napreja« z dne 21. junija t. l. št. 138 naznanjamo, da Viljem Neuner, bivši nadučitelj na Muti, ni niti pisec niti pošiljatelj članka v Napreju št. 123 (Šolske razmere v Marenbergu).« S spoštovanjem Viljem Neuner, naduč. v. p.

— **Zahvala.** Odbor podmladka »Rdečega križa« se najsrčneje zahvaljuje g. dr. M. Ambrožiču za strokovnjaška predavanja pri zdravstvenih kinematografskih predstavah v kino »Tivolij«. Ljubljanska ljudskošolska mladina, ki je prisostvovala tem predstavam, je sledila z velikim zanimanjem otroškemu razumu dostopnim izvajanjem g. dr. M. Ambrožiča. Odbor podmladka »Rdečega križa«.

— **Zahvala.** »Mariborsko slovensko žensko društvo« se je obrnilo svojčas do cenjenega učiteljstva vseh naših krajev na Štajerskem, Koroškem in v Prekmur-

je i sve je to sramota i sve to izaziva neko negodovanje i sve to mora da izazove neki otpor. Otpor treba da izazove baš kod nas učitelja, koji smo »pioniri narodne prosvete«, stvaraoci uzdanice naše, stvaraoci naroda! Jest, baš kod nas! I taj otpor treba da je silan pokretač svih živih sila, što ih u nama ima, taj otpor treba da je stvaralac novih sila, svežih i čistih, koje će biti posvećene dobru naroda. Današnje je društvo pokvareno do temelja! Sloboda se dala sužnju, robu, koji slobodu ceniti ne zna, pa dala se i onomu, koji je zaslužio »kolac ili konopac«! Državna vlast neka dade narodu sve što mu je potrebno za ekonomsko i kulturno razvijanje, a na školi je da dade zemlji poštenih ljudi, radinih i marljivih, prožetih istinskom ljubavi do rodene grude i zajedničke domovine, na školi je da stvori čoveka, koji će biti sluga i gospodar svoje zemlje, ljude svesne svoje zadaće, ljude prožete državljanskom svijesti i pojmom, da je narod država i da je sreća pojedinca sreća i blagostanje zajednice, naroda, države! Stvarajmo i stvorimo takve ljude i stvorili smo — nov svet! A to je naš ideal, to je naš krajnji cilj!

ju s prošnjo, da bi podprlo našo akcijo v prid »Otroške bolnice kraljice Marije« v Mariboru. Odziv na naš oklic je bil zelo lep. Zato izrekamo vsemu našemu vrlemu učiteljstvu našo prisrčno zahvalo. Posebej se še zahvaljujemo šolskim vodstvom in učiteljstvu vseh mariborskih ljudskih in meščanskih šol, za krasno uspeh »Mladinski koncert«, uprizorjen v korist otroške bolnice. Končno se obračamo do vseh šolskih vodstev, ki se še doslej niso odzvala, s prošnjo, da se čim prej odzovejo ter nam dopošljejo nabiralne pole. Šolske zbirke bomo pozneje posebej objavili. Vsak najmanjši dar je s hvaležnostjo sprejet. Odbor »Mariborskega slov. ženskega društva«.

— **Vpisovanje na državnem moškem učiteljskem v Mariboru** se vrši za one di-jake, ki so dovršili IV. razred gimnazije ali realke ali pa nastavni razred meščanske šole, v soboto, dne 1. julija od 8.—12. ure za vse ostale učence pa šele 11. septembra t. l. — Ravnateljstvo.

Neodrešena domovina.

— **r. Kako varstvo pa imajo naše šole v neodrešeni domovini?** Tako se vprašamo nehoti, ko čitamo sledeča poročila: Beograd, 21. junija. Kakor je bilo v poročilu o seji ministrskega sveta omenjeno, je poročal zunanji minister dr. Ničič, ki se je večeraj povrnil z Bleda, vladi o avdienci pri kralju. Zunanji minister je poročal ministrskemu svetu o izmenjavi misli s krono glede zaključne faze pogajanj z Italijo in je nadalje v svojem poročilu naglašal, kako je Italija koncem koncev odstopila od zahtev, da bi bile italijanske šole v naši kraljevini pod njenim nadzorstvom. Od te točke, ki je bila stavljena v konvencijo o italijanskem šolstvu na našem ozemlju, je Italija popolnoma odnehala. Večina italijanskih šol se — otvori po določilih konvencije in po naši uvidevnosti. Učitelje na italijanskih šolah imenuje naša šolska oblast. Italijanske šole stoje pod našo državno šolsko upravo. (Po poročilih beogradskih listov je Italija najprej zahtevala, da so italijanske šole pod neno šolsko upravo in da učiteljstvo imenuje italijanska vlada.)

— **r. Italijanske šole v kraljevini SHS.** Minister dr. Krstelj je dalje zelo obširno poročal o italijanskih šolah. Posebna konvencija vsebuje več točk o šolstvu. Po saintgermainski mirovni pogodbi v členu 8 je naša država obvezana dovoliti šole narodnim manjšinam, ni pa obvezana tem manjšinam dajati specijalnih strokovnih šol. Saintgermainška pogodba pa dovoljuje Italiji večje pravice v jezikovnopopravnem oziru. Po tej pogodbi ima jugoslovanski državljani italijanske narodnosti ali kratko Italijani pravico, da vložijo pri oblastvih v naši državi prvi spis oziroma prvi akt in prvo vlogo v italijanskem jeziku. Po saintgermainski in deloma rapallski pogodbi so koncedirane osnovne državne šole za italijansko narodno manjšino. Italija pa skuša sedaj odnehati od državnih osnovnih šol in bi raje imela privatne osnovne šole za italijansko manjšino, toda brez reciprocitete. Dr. Krsteljevo poročilo je klub sprejel z zadovoljstvom na znanje, razvila pa se je daljša debata posebej glede šolskega vprašanja, glede katerega obstojajo še vedno težkoče. Demokratski klub je izrazil zahtevo, da morajo biti po predlogih ministra prosvete na šolah italijanske narodne manjšine v naši kraljevini učitelji naši državljani, da ministrstvo prosvete vodi nadzor nad temi šolami in da ima edinole ono pravico urejevati šolski pouk.

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITE-LJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

Število vzorcev mora seveda določiti učiteljica sama vpoštevaje krajevne razmere. Zadoštuje vobče, da se na vzorčnem traku nauči deklica raznih ubodov in se vglobi v to tehniko toliko, da zna posneti preproste vzorce na podlagi izdelkov slik, opisov. Tem vajam sledi izdelovanje raznih predmetov.

Še bolj nego pri kvačkanju pogrešamo na šolah učnih pripomočkov in knjige za pletenje. Brez zvezkov, kjer bi si napisale deklice teorijo nogavice, raznih pletenih predmetov in vzorcev ni mogoče misliti dovolj uspehov, oziroma izkoriščanja v šoli pridobljene znanosti v poslojski dobi.

Pletenih čipk, kopic in jopic za najmanjše zemljane osnovna šola ne izdeluje več. (Mi smo jih izdelovale v 4. razr. osnovne šole.) Ti predmeti se morajo izde-

lati le iz zelo tanke niti in zahtevalo elastičnost zajnk, katero zmoro le roka po večletni vaji. Tudi nam izdelujejo tovarne premnogo takega blaga, ki tvori le nek okras v otrokovi opremi.

Stroji za pletenje nogavic se širijo po deželi, vendar more rabiti stroj za izdelovanje nogavic le kdor pozna teorijo po kateri je izdelati ta predmet.

Tudi svetovna vojna nas ni pripravila do tega, da bi nosili iz raznega blaga zašite nogavice kakor so se nosile v 10. stoletju. Saj imamo doma lan in volno, ki nam dajeta nit za nogavice. V Julijskih planinah pletejo moški pozimi nogavice, katere hodijo prodajati v milejšem letnem času. Pletenje je bilo v 16. in 17. stoletju splošno moško r. d. Uvedel (1564.) in širil ga je po Angleškem William Ridex. Naučil se je te tehnike na Španskem, odkoder je dobil Henrik VIII. v dar iz svile pletene hlače, ki so bile takrat predmet splošnega občudovanja. Koncem 16. stoletja so nosili po Angleškem že kmetije pletene nogavice. Od Anglije se je razširilo to ročno delo po Nemčiji, kjer so začetkom pletli najbolj hlače. Po drugih virih je bilo pletenje znano po Italiji že v 13. stoletju. Lahinje izvršujejo to tehniko še dandanes drugače nego severno evropski narodi. One drže nit v desni roki in jo mečejo pri vsaki zajmki na iglo, katero opirajo v pas. Samo severni kraji naše domovine pletejo po angleški nemški metodi. Južni kraji imajo svojo metodo (Istra, Dalmacija) ali pa taki izvršujejo pletenje kakor je to po Italiji običajno. To nam je dokaz, da se je pletlo pri nas že prej nego je začel pritiskati na našo kulturo nemški vpliv. Posebno velika je razlika v teoriji nogavic. Furlanke imajo svojo teorijo, ki je povsem različna od teorije po kateri pletejo Istranke svoje nogavice. Saj Istranka začne tam nogavico, kjer jo Furlanka končuje. Vsaka teh teorij pa se zelo razlikuje od nemško-angleške, po kateri mi delamo in učimo na osn. šoli.

(Dalje sledi.)

Vestnik meščanskih šol.

— **c Kongres učiteljstva meščanskih šol v Zagrebu.** V pričetku julija t. l. se snidejo delegati raznih društev meščanskošolskega učiteljstva k prvemu večjemu posvetovanju. Sestanka v Zagrebu se udeležijo nastopna društva: »Udruženje učitelja građanskih škola u Vojvodini«, ki je najmlajše a jako delavno, »Udruženje učitelja građanskih škola u Zagrebu«, ki je že staro in so v njem udružene meščanske šole v Hrvatski in Slavoniji, »Udruženje učitelja građanskih škola u Dalmaciji«, »Udruženje građanskih škola u Bosni i Hercegovini« in »Društvo učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji«. Natančnejši podatkov o dnevnem redu kongresa, o prostorih itd. še nimam v rokah, ker mi ga tovariši v Zagrebu, ki so prevzeli pripravljala dela, navzlic urgencam od danes niso poslali, pa ga upam dobiti še ob pravem času. Iz Slovenije se je doslej priglasilo nad 50 udeležencev. Zagrebško društvo je sporočilo, da je izposlovalo polovično vožnjo. Radi sigurnosti je pa bolje, da si vsak preskrbi polovično voznico sam ali posamezne šole skupno. V glavnem je namenjavano dne 5. julija zvečer predposvetovanje z velevažnimi referati. Če bi dospela posameznim šolam natančnejša poročila po odhodu tovarišev na počitnice, naj jim vodstva nemudoma sporoče kar je potreba. Glede stanovanj bo skrbelo društvo v Zagrebu, ki so mu prijavljeni slovenski udeleženci. Po kongresu poseti 20 tovarišev iz Vojvodine Slovenijo. D. H.

— **c Slovenske meščanske šole. Nekoliko statistike.** V »Straži« z dne 9. junija t. l. stoji črno na belem, da imamo v Sloveniji 23 javnih in 6 zasebnih meščanskih šol ki služi na njih 3300, reci tritisočtristo učiteljev in učiteljic! Ker vemo da tudi »Stražini« čitatelji ne morejo prebaviti take učenosti, domnevam, da je drugoval dotičnemu stavcu tiskarski škrt. Obehem se mi je zdelo potrebno podati vsaj prilično jasno sliko našega meščanskega šolstva, ki se je po našem osvobojenju tako lepo razvilo in ki obeta biti našemu ljudstvu to, kar je bila in je bratom Čehom njih meščanska šola.

V Sloveniji imajo meščanski šole nastopni kraji: Brežice (mešana), Celje (dekleška in deška), Dol. Lendava (meš.), Jesenice (meš.), Krško (meš.), Ljubljana (dve dekl. in dve deš.), Ljutomer (meš.), Maribor (2 dekl. in 1 deš.), Mur. Sobota (meš.), Ptuj (dekl. in deš.), Ribnica (meš.), Slov. Gradec (meš.), Šoštanj (meš.), Tržič (meš.) in Zalec (meš.), v celem torej 22 javnih meščanskih šol.

Razen teh imamo še 9 zasebnih samostanskih šol, ki vzgajajo izključno deklice in sicer v Celju (1), Kočevju (1), Ljubljani (3), Mariboru (1), Mokinjah (1), Škof. Loki (1) in v Šmihelu (1).

Na teh 31 zavodih poučuje sicer mnogo tovarišev in tovarišic, vendar pa ne toliko, kakor se sanja »Straži« ali nje škrtu. Če prištejemo k učiteljstvu tudi katehete, učiteljice ročnih del in pomožno učiteljstvo, dobimo na javnih meščanskih šolah število 181 in na zasebnih 86, kar da skupaj 267 učiteljskih nameščenec na 31 meščanskih šolah. Ogromna večina rednih strokovnih učiteljev in učiteljic ima danes že potrebne izpite. V tem oziru so imeli ti več vesti nego oblast, ki jih plačuje oziroma ne plačuje.

Od navedenih 267 tovarišev in tovarišic je na javnih šolah 104 moških in 77 ženskih, na zasebnih 9 moških (katehete) in 77 ženskih, skupaj 113 moških in 154 ženskih. Ta števila pa z ozirom na razrede niso velika, zakaj javne meščanske šole štejejo 73 temeljnih in 31 vzporednih razredov, zasebne pa 32 temeljnih in 1 vzporedni razred, skupaj torej 105 temeljnih in 32 vzporednih ali celotno 137 razredov tako, da je število učiteljstva posebno na javnih zavodih manj kot primerno.

Število učencev je na posameznih šolah prav različno. Jako dobro so obljubene privatne dekleške šole. Med javnimi je po številu razredov in učencev največja deška meščanska šola v Mariboru, ki je imela v tekočem šolskem letu 10 razredov z 430 učenci. Vobče je na javnih meščanskih šolah 1632 dečkov in 2004 deklice, na zasebnih še 1438 deklic, torej skupaj 1632 učencev in 3442 učenek ali 5074 mladih državljanov, ki se jim hoče nekoliko večje izobrazbe. Število dečkov je sicer mnogo manjše nego število deklic, pomisliti pa moramo, da je mnogo deklic v samostanskih šolah in da prevzamejo mnogo dečkov srednje šole.

Vem, da ta slika slovenske meščanske šole ni popolna: A že ta kratek pregled nam kaže, s kako naglim korakom napreduje ta panoga šolstva in kako hitro je ljudstvo spoznalo nje velik pomen za povzdigo obče narodove izobrazbe. Žal, da ima država toliko denarja premalo kolikor bi ga morala imeti preveč, in da se oblasti ne zmenijo za pravične zahteve učiteljstva na meščanskih šolah, ki mu danes plačujejo za vse izpite 50 kron na mesec!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

Eng. Franchetti:

BREZ OBRTRONADALJEVALNIH ŠOL.*

V 11. številki »Obrtnega Vestnika« je bil objavljen dopis šolskega odbora obrtno-nadaljevalnih šol v Ljubljani, ki nam daje za obstanek obrtno-nadaljevalnih šol prav žalostno sliko. Ne samo, da učni gospodarji ne dajo vajencem časa, da bi šli v šolo, marveč v veliki meri vajenci sami zanemarijajo obisk šole. Zato smatram za neobhodno potrebno, da se vajencem, ki ne obiskujejo redno pouka obrtno-nadaljevalnih šol, kazenskim potom podaljša učna doba. Obrtne zadruge naj strogo pazijo, da se vsak obrtni vajenec po svoji dokončani učni dobi izkaže z izpričevalom, da si je pridobil zadostno šolskega znanja, da nima neopravičenih šolskih zamud in da ima šolsko odhodnico v popolnem redu: sicer se ga naj ne pripušči k pomočniški preizkušnji in naj se mu ne izda nikakega izučnega pisma, marveč naj se učno dobo toliko časa nadaljuje, da neopravičeno zamujene šolske ure nadomesti, oziroma da prinese dobro šolsko izpričevalo. V interesu napredka in razvoja naše obrti je, da zadruge in brez izjeme vsi učni mojstri z vso silo delujejo na to, da vajenci redno, točno in z dobrim uspehom obiskujejo obrtno-nadaljevalno šolo.

Drugo poglavje omenjenega dopisa je na žalibog še bolj žalostno. Proračun obrtno-nadaljevalnih šol izkazuje preko 100.000 K primanjkljaja. Koliko primanjkljaja imajo druge obrtno-nadaljevalne šole v Sloveniji, mi ni znano, mislim pa, da ni nobena šola brez njega. Kaj bo s šolami v jeseni, tega ne ve nihče. Pričakovati je pa, da bodo zaradi pomanjkanja denarnih sredstev trpele vse, in ni izključeno, da bodo zaprte. Vsled tega je deželna zveza obrtnih zadrug na svojem običnem zboru dne 7. maja t. l. odposlala resolucijo na vse merodajne korporacije in pravočasno opozorila merodajne kroge na nevarnost, ki preti obstoju obrtno-nadaljevalnih šol v prihodnjem šolskem letu. Res je, da država za kritje stroškov našega nadaljevalnega in strokovnega šolstva prispeva z dvema tretjinama. Proračun za leto 1922, znaša za Slovenijo nad dva milijona kron, državni prispevek bi torej znašal okoli 1.330.000 kron. Ta znesek se je pa v proračunu

* Iz »Obrtnega Vestnika«, štev. 12.

ministrstva za trgovino in industrijo za Slovenijo črtal in se je namesto njega, ustavil predlanski znesek 300.000 kron, kar z ozirom na vsestransko draginjo šolskih potrebščin in za kritje učiteljskih plač nikakor ne zadostuje in je zaradi tega nadaljnj obstoi naših obrtno-nadaljevalnih in strokovnih šol resno ogrožen.

Dalje prih.

—t Verbič: Blagoznanstvo za dvorazredne trgovske šole. II. del. V kr. založi šolski knjig in učil je izšla knjiga Verbič: »Blagoznanstvo za dvorazredne trgovske šole«. II. del. Organsko blago. Prvi zvezek imenovane knjige vsebuje anorgansko blago, v drugem mu sledi organsko. Tudi to snov obdeluje pisatelj prav spretno. Najpoprej pridejo na vrsto živila, in sicer rastlinska, za tem živalska, katerim slede poživila (dišave, narkotika, alkoholika) in tošče. Nadaljuje se z eterskimi olji, smolami in gumiji, potem slede les organska barvila in strojila. Deveto poglavje obdeluje kože in krzno, deseto vlakno in izdelke iz njih, slede organske surovine za strgarske in rezbarske izdelke mirolilniško blago in stvarno kazalo.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Vransko. Dne 10. in 15. t. m. se je uprizorila pri nas otroška igra s petjem »V kraljestvu palčkov«. Čisti dobiček je namenjen tukajšnji CM podružnici. Igra je lepa, a ima tudi svoje težkoče. Zahtevala je precej truda. A vkljub temu so jo otroci dobro uprizorili. Nekateri prizori so šli občinstvu naravnost do srca. Zatorej pa pristrčna hvala učitelstvu in vsem tistim, ki so pripomogli, da se je igra uprizorila. Po drugi igri so bili otroci bogato pogoščeni z različnim pecivom in pokalico. Vsem tistim gostoljubnim in dobrosrčnim gospod in gospodom, toplja zahvala. — I. U.

—po Proslava kraljeve poroke v Roški Slatini. Najbrže malokje je praznovala deca kraljevo poroko tako slovesno kot tukaj. Vsa zasluga za to proslavo gre marljivemu učitelstvu, osobito gospe in gđc. Glinškovi ter g. Predanu, Gdčnu. Glinškova je v ta namen sestavila krasen igrokaz »Če srca govore...«. ki nas je naravnost očaral. Toliko ljubezni do vladajoče dinastije, do domovine, odrešene in neodrešene, do bratov Srbov, je izraženo v vzvišenih besedah, da je navdušenja in ginjenosti jokalo marsikatero oko. Nadvse nas je ganil prizor, »ko moli kmetška obitelj ob zvonjenju Zdrave Marije« za ljubljene kralja in kraljico. Krasne so bile deklaracije pred okusno okinčano sliko novoporočencev, katero sta stražila »Sokol« in »Navdušil nas je pozdrav »Kraljevski dvojici«, pristrčen je bil malček, ki se je laskal svoji »novi majčici«. »Mladi Jugosloven« je govoril res iz srca. Pesmi: »Slovenec, Srb, Hrvat«, »Uspavanka«, »Samo tako...«. »Slovenec sem!« je triglasni, deloma celo četvero glasni otroški zbor pod vodstvom g. Predana izvajal tako sigurno in precizno da smo kar strmeli. To doseči more le vztrajno, požrtvovalno delo. Nad vse uspešno prireditelj je zaključila himna »Bože pravde«. Vsem navzočim (bilo je veliko število gostov Srbov) ostane ta proslava v neminljivem spominu.

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA O SRPSKO-HRVATSKIM ODNOSIMA.

(»Srpski Književni Glasnik.«)

(Nastavak.)

Dr. Ivo Tartalja (Split). »Ovaj sporazum nije i ne može biti težak, ako se kao vrhovno načelo pretpostavi da ustav mora svakako osigurati cjelinu države i njezino jedinstveno ustrojstvo, jaku centralnu vladu i parlamenat, nepodijeljenu državnu suverenost i isključivu zakonodavnu, administrativnu i finansijsku vlast za sve poslove koji su općeg i zajedničkog državnog interesa, te da državna administracija mora biti povjerena kvalifikovanom, sposobnom, poštenom i radinom činovništvu, koje će ovisiti od partajske pripadnosti i protekcije, već će biti odgovorno isključivo narodu i zakonima, ističući nada sve auctoritet države.« »Ove pokrajine, koje bi bile samo administrativne česti jedne jedinstvene decentralizirane države bez ikakvog državnopravnog obilježja i vlasti, imale bi svoj pokrajinski sabor, poglavicu i upravu, koji bi vodili i riješavali sve poslove te ne bi bili općeg državnog interesa, imajući glede istih i zakonodavnu moć, naravno u granicama

ustava i opće državnih zakona, i stojeći pod nadzorom centralne državne uprave. Sa ovakvom podjelom rada u nutarnjoj državi, poštujući nacionalne osjetljivosti, tradicije, običaje, posebne kulturne, socialne, privredne, historičke i plemenske osebine, mogli bi se zadovoljiti svi njezini dijelovi i zajamčiti jedinstvenost države. Država bi bila jedinstvena, ali bi bila decentralizirana sa širokim pokrajinskim samoupravama.«

Dalje prih.

Naša gospodarska organizacija.

Žal tudi, da zapuščajo radi tega najboljše moči meščansko šolo in si iščejo kruha drugod. Žalostno je končno, da oblasti niti onih nečejo namestiti stalno, ki so si s trdom in stroški često na stara leta pridobili potrebnih izpitov in da njih prošnje že nad eno leto leže nekje pri birokratih. Tiste — pa bili v Ljubljani ali v Beogradu — naj »Straža« okrcane pa 3300 meščanskih učiteljev, ki jih je škrtat iztresel iz rokava! D. H.

—g Članom Učiteljske samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za 75. in 76. smrtni slučaj (Franc Fabjančič in M. J. Nerat) z nakazanimi zneski Din 4.50; zamudnikom se je prištel še zaostali dolg. Pri zakonskih parih dobi položnico samo eden z dvojnimi zneskom. Pristojbine za 75. in 76. smr. slučaj plačajo vsi člani, ki so bili sprejeti pred 14. aprilom 1922. (Datum sprejema je razviden iz sprejemnega lista). Za morebitna pojasnila glede vplačevanja se obrnite na društvo, za odgovor pa priložite dopisnico ali znamko za 50 para. Prosimo točne rešitve še pred počitnicami!

—g Rezervni sklad. Prostovoljni organizacijski davek — 1922. (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.) 11. izkaz. 85 Din: Učitelstvo na okraj. učit. konferenci v Krškem — v priznanje referentoma tov. Štupici in tov. Rojcu. Uradna konferenca krškega okraja se je namreč vršila v treh sekcijah v Mokronogu, Kostanjevici in v Krškem. Zneska 1. dveh sekcij sta bila izkazana. Zdravo, vrli tovariši in vrle tovarišice krškega okraja! 50 Din: Šolsko vodstvo — Radeče pri Zid. mostu: Darovali so 5 Din: Rant, Kolnik, Armič, Šterk, Šterk-Jurca, Okorn, Rant, Razpotnik-Sever, Tavčar in Kavšek. 48 Din: Kozjansko učiteljsko društvo. 30 Din: Učitelstvo deške šole v Slov. Bistrici. 20 Din: Albina in Ivan Kocijančič — Ljubljana; Šolsko vodstvo — Št. Janž, Dolenjsko. 18 Din: Šola — Mokronog. 15 Din: Šolsko vodstvo — Zidan most. 10 Din: Gudula Dragatinova — Koprivnica pri Rajhenburgu. — Današnji izkaz 248 Din. Prej izkazanih 7489 Din. Skupaj 7737 Din. — Vsem tovarišem in tovarišicam, ki ste dobre volje in vneti za dobro stvar, kličem navdušeni — Zdravo! Tovarišici Bebič Jakšetovi na Vranskem pa potrjujem prejem 50 Din, koji znesek je bil izkazan v 6. izkazu t. l. Bravo, vrli tovarišica! Ivan Petrič, Ljubljana, VII., Galska cesta 172.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ DRUŠTVO UČITELJIC, UČITELJIC ŽEN. ROČNIH DEL IN OTROŠKIH VRTNARIC zboruje v Mariboru dne 2. julija ob 10. uri v telovadnici na šoli v Cankarjevi ulici po prej objavljenem dnevnem redu. Zborovanje se ne more vršiti 6. julija ker so učiteljice meščanskih šol zaradi vožnje v Zagreb zadržane. Zborujemo pa tudi 2. julija zato, da si učiteljice lahko ogledajo razstavo risb in ročnih del tamošnje meščanske in osnovne šole. Odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ je zborovalo 20. maja 1922 v Sevnici. Predsednik pozdravi zborovalce in se jim zahvali za številni obisk. Kot nov član je društvu pristopil tov. Pilgram Janko, ravnatelj meščanske šole v Brežicah. — Tov. predsednik se spominja tov. Josipa Korbana, učitelja v Artičah, ki je 25. marca t. l. po mučnji bolezni legel v prerani grob. Dalje se spominja tudi tov. M. Nerata, vpočeničenega šolskega ravnatelja v Mariboru, ki je v začetku maja umrl istotam. V znak sožalja se dvignelo sozborovalci s sedežev in jima zakličejo: »Slava!« — V počastitev spomina tov. Korbana se je nabralo 344 Din, kateri znesek se je izročil vdovi imenovanega tovariša. Nato se je prešlo k dnevnemu redu.

Društvene zadeve. 1. Tov. predsednik poroča o razpečevanju blokov za »Učiteljski konvikt«. Dosedaj se

je nabralo 230 Din. 2. Proslava društvene 50letnice se preloži na poznejši čas. 3. Za zborovanje »Stajerske Zveze« se izvolita kot delegata tov. Bohinc J. in Ravbar. 4. Za letošnje pokrajinsko skupščino se izvolita kot delegata tov. Pečnik Jos. in Vadnal Fr. Kot namestnika tov. Čopič V. in Gomilek Ljudmila. 5. Za II. drž. skupščino UJU v Sarajevu se določi tov. Vadnal Fr. — Ostali dopisi se vzamejo na znanje.

Predavanje. Tov. Čopič V. nam je predaval o temi: »Sedanje šolstvo in učitelj med narodom«. Predavatelj nam je v jedrnatih besedah orisal vedno bolj naraščajoči prepad med inteligenco in narodom in posledice tega; zato je učiteljeva naloga, da stopi med narod kot posredovatelj. K temu je pa potrebna zadostna strokovna in splošna narobrazba in to naj si učitelj pridobi na vseučiliščih. Pa tudi organizacije naj skrbijo za izpopolnitev izobrazbe svojih članov s tem, da izpopolnjujejo svoje okrajne učiteljske knjižnice s temu primernimi znanstvenimi deli. Glavna opora pri izvenšolskem delu pa naj bo enotna in močna stanovska organizacija, ki se naj zaveda svoje važne misije in naj ne bo filijalka kake politične stranke. — Predavanju so vsi zborovalci z zanimanjem sledili in predavatelju izrekli zahvalo. Želeli bi, da bi se tovariši in tovarišice pogostejše oglašali s sličnimi predavanji.

Resolucije. a) Tov. Jamšek predlaga sledečo resolucijo: Brežiško - sevnjsko učiteljsko društvo zahteva od svoje organizacije, da zastavi več svoj vpliv za odpravo krajevnih šolskih odborov iz načrta šolskega zakona. Šolski prinosi se naj zbirajo, mesto potom občinskih, potom srezkih odnosno oblastnih doklad. Društvo bi izvajalo napram vodstvu organizacije skrajne konsekvence, ako ostane v načrtu ta največja ovira šolskega napredka.

Resolucija se sprejme z večino glasov.

b) Tov. Tominc Bl. predlaga: Poverjeništvu UJU v Ljubljani naj deluje na to, da se člen 28., točka 4. zakona o draginskih dokladah civilnih in vojaških državnih uslužbenecv z dne 28. februarja 1922 (glej »Uradni List« št. 27. z dne 27. marca 1922) razveljavi ali vsaj vsota predpisane neposrednega davka zviša.

Resolucija se sprejme.

c) Predlog tov. Jamška za postopno uvedbo enotnih počitnic se odkloni.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil zborovanje.

Prihodnje zborovanje se vrši meseca oktobra (ali novembra) na Vidmu.

+ DNE 20. MAJA JE IMEL LOGAŠKI KROŽEK OKR. UČIT. DRUŠTVA svoje redno zborovanje v Žireh. Kljub oddaljenosti se je zborovanja udeležilo lepo število članov.

Po izčrpanem dnevnem redu se je razvila na predlog tov. Stegovca debata — kako priti v okoli raznim napadom na naš stan — po dnevnih časopisih. Rezultat debate je bil, da je najuspešnejše sredstvo razven sodnije še vsestransko podrobo delo v in izven šole.

Po zborovanju pa nas je kratkočasil »Žirovski orkester Jugoslovenske Matice« pod vodstvom tov. Hladnika. Njemu in orkestru izreka raditega odbor najlepšo zahvalo.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO je imelo svoje mesečno zborovanje 18. maja na Lešah. Razpravljali smo to pot skoro izključno o šolskih vprašanjih.

O sodobnih stremljenjih na polju pouka in vzgoje je predaval tov. Mlačnik in je na prav srečen način podal pregled novejšega reformnega gibanja, navajajoč zglede iz svojega bogatega praktičnega in literarnega znanja in opozarjajoč na glavne predstavnike moderne pedagogike ter na odlična novejša strokovna dela. Izvenelo je vse predavanje v načelni zahtevi, ki so ga tudi že razni prejšnji predavatelji podčrtavali, da postani ožja domovina in življenje v njej izhodišče vsemu pouku, koncentracijska točka za vse predmete ljudske šole, osvobodec nas metodičnega dogmatizma in šablone, suženjske odvisnosti od urnika, prinašajoč življenja in solnca v šolske sobe in navajajoč deco potom lastnega doživljanja do duševne samopridobitnosti.

V izredno živahni debati se je opozarjalo na potrebo, da javnost oziroma starše seznanjamo s sodobno smerjo o pouku in vzgoji in da se poslužujemo v ta namen poleg roditeljskih sestankov tudi dnevnega časopisa. Tov. Doberšek je v zelo temperamentnih izjavah podal sliko o mišljenju preprostega naroda, zavedenega od demagoškega časopisa in izvestnih huiskajočih elementov in povdarjal nujnost narodne in srčne vzgoje poleg politične.

O prevladujočem nemškem vplivu v naši pedagogiki je govoril tov. Simon ter se zavzemal za učenje angleščine, ki nam odpira pot v nov idejni svet, sposoben da oploja naše duševno življenje in vpliva na praktično smer naše pedagogike.

Opreznost pri uvajanju reform je priporočal tov. Feinig, da ne zaidemo iz ekstrema v ekstrem in ne odbijemo staršev. Izmed sprejetih predlogov omenjamo najvažnejše:

1. Vse učiteljstvo v okraju se pri tečni k delu, da zberemo snov za pouk v smislu zgorajšnje zahteve. Vodstvo delovnega udruženja prevzemi tov. Mlačnik, učiteljski zbor prevajalski pa mu pomagaj akcijo organizirati.

2. Ustanovi se poseben mladinski šolski list po zgledu »Mlade Jugoslavije«, kojega urejevanje prevzemi tov. Košir. List naj bi služil kot pripomoček k izvajanju domovinskega načela v pouku za poglobljanje ljubezni do rodne grude, za zbiranje narodopisne snovi v naši dolini, ki jo končno izdamo v posebni knjigi-domovnici in ne v zadnji vrsti za zblizanje šole in doma, ker vemo iz izkušnje, da starši zelo radi prebirajo tak list, prinašajoč gradivo iz domačega življenja in prispevke otrok. Z listom bi spravili zdravo čtivo v sleherni kmetško hišo in ustregli bi tudi mladini onstran meje, ki je danes obsojena na duševno stradanje.

3. Ker od šolske oblasti ne prihaja nobena inicijativa za pedagoške reforme in danes nimamo nobenega lista, ki bi programatično obvaroval vsa zadevna vprašanja, naj se dovoli enemu izmed urednikov naših strokovnih listov dopust, da se lahko z vsjo vneto posveti svojemu poslu in se s potrebno temeljitostjo poglobi v študij sodobnih šolskih in vzgojnih problemov, stremljenji in smeri.

4. Z ozirom na poziv k sodelovanju pri izdelavi učnih načrtov za osnovne šole izjavljamo, da smatramo tako delo kot neplodno, dokler si nismo osvojili moderna načela, ki jim je ožja domovina izhodišče in žarišče vsega pouka in ki se zato protivito potrebnim načrtom s splošno veljavo za vse šole, opredeljujočim učno snov na običajen način po predmetih dosedaj predpisanih in v zakonskem načrtu predvidenih.

O zakonskem načrtu za osnovne šole se je društveni odbor ponovno posvetoval in ugotovil, da ima načrt izpod redakcije Gl. prosvetnega sveta bistvene hibe Radojevičevega načrta. V obširnih resolucijah, ki so se poslale našemu poverjeništvu, smo znova podčrtali prvotne svoje zahteve in zavzeli svoje načelno stališče. Na novo se je sprejela resolucija, ki zahteva, da se z zakonsko določbo zagotovi vsakemu strokovno usposobljenemu učitelju (ne le voditelju) pravica do primerne zemljišča za praktično udeleževanje v vrtnarstvu.

+ SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 20. maja t. l. v Tinjah na Pohorju. Zborovanje otvori g. predsednik Karbaš s pristrčnim pozdravom tovarišem, zlasti pa hišnemu gospodarju g. tovarišu Tomažiču in preide k dopisom, od katerih je najvažnejši oni »Samopomoči«. G. tovariši se opetovano pozovejo, pristopiti k temu prekoristnemu društvu — Nato g. tov. Tomažič solznih oči pozdravlja tovariše in se jim zahvaljuje, da so prišli k njemu v Tinje in se niso strašili oddaljenosti in truda. V teku 42letne dobe njegovega učiteljevanja v Tinjah je doživel to prvič in zato ga to tako srčno veseli. Iz vzorno spisane šolske kronike nam opisuje tov. Tomažič zgodovino Tinske šole, katere prvi voditelj je on. Dalje poslušamo zanimivo zgodovino Tinj, ki sega v rimsko dobo. — Odkritosrčna zahvala je g. tov. dokaz, kako je ustregel vsem s svojim predavanjem. — G. preds. zaključil zborovanje in ogledamo si še zgodovinske ostanke okrog tinske cerkve in še cerkev. — Tovariši in tovarišice, ki niste bili pri tem izletnem zborovanju, žal vam je lahko za užitek, ki so se vam nudili, a jih niste hoteli! Zavidate lahko nas, ki smo bili v Tinjah in črpali novih moči. Krepekši se v vračamo k težavnemu delu. Razhajamo se v zavesti, da smo bili en dan veseli in zadovoljni svoji med svojimi. A Vi? — Da pri zborovanju v Laporju nihče ne manjka!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. O.: Glede zastopstva v raparacijskih komisijah bi se morali šele informirati. — Hvala za poročilo!

— Šol. vodstvo Sv. Barbare, Slov. Gor., p. Maribor: Poročilo št. Lenardškega društva je bilo objavljeno v 9. št. Učit. Tov. str. 3.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.